

A PUNT DE SORTIR

L'ARQUITECTURA ROMÀNICA, per J. PUIG
I CADAFALCH, Membre de l'Institut.

ELS CONTINENTS COLONIALS, per JOAN
PALAU VERA, Professor a l'Escola Superior
de Bibliotecàries.

LA LLUITA CONTRA EL PALUDISME, per
GUSTAU PITTALUGA, Professor a la Facultat
de Medecina de Madrid, Director del Servei
tècnic del Paludisme a l'Institut d'E. C.

LES INFECCIONS, per AUGUST PI I SUÑER,
Membre de l'Institut.

EN PREPARACIÓ

RESUM DE BOTÀNICA, per P. JOAQUIM
M. DE BARNOLA, S. J.

SINTAXI CATALANA, per POMPEU FABRA,
Membre de l'Institut.

L'ANTIGA POESIA CATALANA, per JAUME
MASSÓ I TORRENTS, Membre de l'Institut.

MINERVA

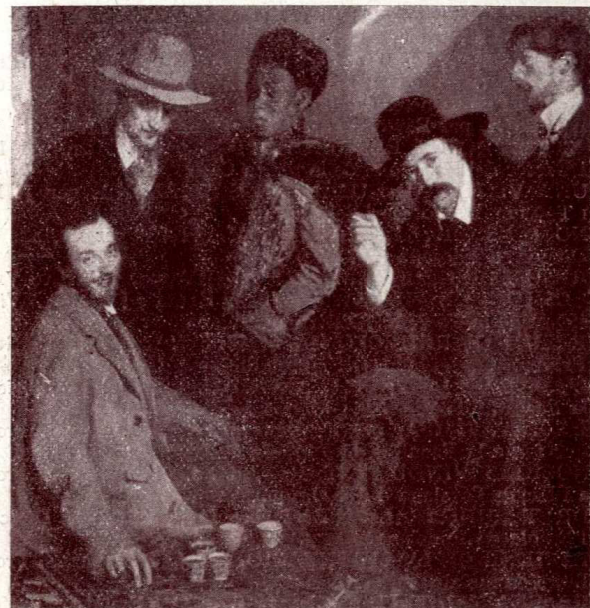
COL·LECCIÓ
CONEIXEMENTS

POPULAR DELS
INDISPENSABLES

Vol. XXIII

35 cènts.

ESCRITORS ESTRANGERS CONTEMPORANIS

PER

J. M. LÓPEZ-PICÓ

MINERVA

COL·LECCIÓ POPULAR
DELS CONEIXEMENTS INDISPENSABLES
EDITADA PEL CONSELL DE PEDAGOGIA
DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA

CADA VOLUM: 35 CÈNTIMS

OBRES PUBLICADES

- 1.— OCEANOGRAFIA, per JOSEP MALUQUER, Enginyer. (*Segona edició.*)
- 2.— RESUM DE GEOGRAFIA D'EUROPA, per JOAN PALAU VERA, Professor a l'Escola Superior de Bibliotecàries.
- 3.— NOCIONS DE LITURGIA CRISTIANA, per J. TARRÉ. Prevere.
- 4.— RESUM D'ASTRONOMIA, per E. FONTSERRÉ, Professor a la Facultat de Ciències de Barcelona.
- 5.— EL RADI, per ESTEVE TERRADES, Membre de l'Institut.
- 6.— LA NEUROSI I ELS NEUROTICS, per J. ALZINA I MELIS, Director del Manicomi de la Santa Creu.
- 7.— UNA VISITA AL MUSEU DE BARCELONA, per J. FOLCH I TORRES, Bibliotecari del Museu.
- 8.— NOCIONS DE LITERATURA LLATINA, per CARLES RIBA, Doctor en Filosofia i Lletres.
- 9.— RESUM DE GEOGRAFIA D'AMÉRICA, per J. PALAU VERA.
- 10.— ELS JOCS DE PILOTA, per JOSEP ELIAS I JUNCOSA, Vicepresident de la Federació Atlètica Catalana.
- 11.— RESUM D'ARQUEOLOGIA CRISTIANA, per JOSEP GUDIOL, Prevere, Conservador del Museu diocesà de Vich.
- 12.— L'EDAT DE LA PEDRA, per P. BOSCH GIMPERA, Professor a la Facultat de Filosofia i Lletres de Barcelona.
- 13.— LA METAFÍSICA, per FRANCESC XAVIER LLORENS, Professor que fou a la Facultat de Filosofia i Lletres de Barcelona.
- 14.— NOCIONS D'INDUMENTARIA, per LLUÍS LABARTA, Professor a l'Escola Catalana d'Art Dramàtic.
- 15.— DRET MUNICIPAL VIGENT, per ISIDRE LLORET, Director de l'Escola de Funcionaris.
- 16.— HIGIENE DE L'ALIMENTACIÓ, per J. TARRUELLA, Professor lliure en malalties digestives.
- 17.— FRASES FAMOSES, per LLUÍS SEGALÀ I ESTALELLA, Membre de l'Institut.
- 18.— LINGÜÍSTICA, per LLUÍS NICOLAU D'OLWER, Professor a l'Escola de Bibliotecàries.
- 19.— FLORICULTURA I ARBORICULTURA, per GEORGES, T. GRIGNAN, Professor a l'Escola Superior dels Bells Oficis. Traducció de VICENS NUBIOLA, Enginyer agrícola.
- 20.— COM S'ORDENA I CATALOGA UNA BIBLIOTECA, per JORDI RUBIÓ, Director de la Biblioteca de Catalunya.
- 21.— LA POLÍTICA CONTEMPORANEA (1848-1900), per MANUEL RAVENTÓS, Professor a l'Escola de Funcionaris.
- 22.— DEL VESTIT I DE LA SEVA CONSERVACIÓ, per ROSA SENSAT, Directora de l'Escola de Bosc de Barcelona.
- 23.— ESCRIPTORS ESTRANGERS CONTEMPORANIS, per J. M. LÓPEZ-PICÓ.

MINERVA

COL·LECCIÓ POPULAR DELS CONEIXEMENTS INDISPENSABLES
EDITADA PEL CONSELL DE PEDAGOGIA
DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA

VOLUM XXIII

ESCRITORS ESTRANGERS CONTEMPORANIS

PER

J. M. LÓPEZ-PICÓ

BARCELONA

DIPÒSIT GENERAL: RICARD DURAN ALSINA, BOQUERIA, 20

TAULA

	<u>Planes</u>
Advertiment	3
Maurice Barrés	3
Georg Brandés	6
Eugenio de Castro	8
Paul Claudel	9
Enrico Corradini	10
G. K. Chesterton	11
Gabriele d'Annunzio	14
Richard Dehmel	15
Andre Gide	16
Gerhart Hauptmann	18
Francis Jammes	19
Rudyard Kipling	20
Selma Lagerlöf	22
Thomas Mann	23
Romain Rolland	24
Bernard Shaw	26
C. Spitteler	28
Rabindranath Tagore	30
H. G. Wells	31

ADVERTIMENT

Així com la guerra ens obligava a l'estudi de la Geografia per satisfer la nostra curiositat anecdòtica dels incidents sagnants, ens duia el nom dels grans escriptors mundials, per satisfer la nostra cordialitat àvida, per damunt tot, de la màxima unitat de la intel·ligència.

Hem volgut servir aquesta cordialitat ajudant el coneixement que poguéssim tenir dels grans homes de l'Europa una, dividits avui per l'odi del germà contra el germà.

Els escriptors contemporanis vivents aplegats en aquesta sèrie no exhaurixen les collites de la intel·ligència abans de la guerra. Hem volgut, però, seleccionar els més representatius i, entre tots, aquells que sense ésser per l'edat ben contemporanis nostres, no s'han desentès dels dalers de les noves generacions o les han influïdes. Hem suprimit, per considerar-los a bastament coneguts, alguns autors com Anatole France, Gorki, Maeterlinck, Sudermann, etc., les obres dels quals han divulgat edicions populars.

MAURICE BARRÉS

Maurice Barrés, ell i la seva obra, fa pensar en la necessitat de la França.

Podrem enlairar o contradir l'home, comentar l'obra de l'home amb blasme o amb elogi i mai no l'exhaurirem. Així la França i l'acció de la França en el món.

Maurice Barrés, ell i la seva obra, fa pensar en nosaltres mateixos, descobreix el tresor més pur de la nostra sensibilitat. I en aquest descobriment hi ha el fons de humanitat que, per damunt de tota la defensiva exclusió que dels altres fan els francesos, anima l'esperit francès.

Ningú tan francès com Maurice Barrés, en la seva ambició d'excel·lir amb la paranceria de la consagració pública i amb l'aguditzada

sensibilitat de participació en totes les coses que el caracteritza.

Res no és tan humà com la conciliadora simpatia amb què, dins la lluita d'instant agitats per l'apassionament, demanava que es fonguessin en un ideal comú tots els elements contradictoris.

Barrés, com Jean Moreas, com Maurras, com Sorel — tots ells flors de l'esperit francès, — es imula el retorn al classicisme. No altra cosa és el daler que cerca de restaurar la disciplina íntima de la consciència en l'ordre del pensament. En això coincideix amb els altres. Només una acció exclusivament política podria separar-los.

I encara aleshores una indefinida correntia racial tornaria a ajuntar-los: la tendència natural de l'esperit francès al classicisme que salva el poble francès dels perills de morir al mig de les gosadies i experiments a què l'inclina la seva generosa inquietud de renovació.

Un renovador és Georges Sorel, i ell ha reclamat per als esperits de la França nova la paternitat directa de Boileau.

Un renovador, a estones místic, a estones home d'acció, romàntic pel seu culte a la tradició històrica, creient sense dogmes fou Peguy, i ell recercà la bellesa absoluta i reclamà la paternitat corneliàna del Poliuto per l'esperit de la França nova.

Artistes dels més aturmentats i castigats per les recerques de la sensibilitat decadent com els germans Tharaud, s'expressen amb la més clara castedat en el procés verbal i tenen el sentit de la terra de França com una cosa eterna, més que l'art glacial de fer reeixir la voluntat artística que serveixen.

Maurice Barrés participa de les tendències dels exemples esmentats i encara els aguditza per la força dominant del seu egotisme central. Romàntic per la seva inclinació meditativa i pel lirisme malaltís del seu crit exaltant, és d'aquells que reaccionen contra la malaltia i contra les inclinacions unilaterals.

Analista com Stendhal utilitza la concentració per preparar-se a la vida activa; i dins l'acció sembla voler-se'n allunyar per gust de l'intel·lectualisme.

El doble joc intel·lectual i actiu, idealitzant i realista de Barrés ha desconcertat devegades com la doble virtut dissolvent i reaccionària de la França. Així s'ha parlat de la frivolitat de la França com del diletantisme de Maurice Barrés.

Però en el cas de l'escriptor com en el del poble francès lacusació,

és desfeta per la *mestria de la vida* que pertany al Barrés i a tots els frances s.

Mercès a la penetració de l'home dins l'esperit de la seva nació ha estat possible l'eficàcia barresiana en la qual s'ha nodrit l'ideal i s'ha definit la disciplina de les joventuts franceses.

Perxò Maurice Barrés, a pesar de la seva immobilització oficial d'Acadèmic, és dels pocs, potser l'únic, escriptors consagrats qui amb motiu de la guerra s'han expressat amb el to de la França nova i tradicional, restaurada i renascuda.

Els altres es perden en divagacions de forçat verbalisme localista. Maurice Barrés, ha pogut sortir de França i lloar amb noble entonació universal *Les traits éternels de la France*.

Aquest fou el discurs llegit a la Sala de la Societat reial de Londres el 12 de juliol de 1916.

Discurs sever i serè que segella amb la glòria definitiva de la França heroica dels nostres temps tota l'obra de Maurice Barrés.

És la sang dels més joves que vivifica les paraules de Barrés. El testimoni dels morts, evocat amb la simplicitat d'un fet natural, rejoveneix l'estil barresià i la tradició francesa, fent del Barrés el nostre contemporani i de la nació francesa (que molts creien envilida per la recerca de la felicitat fàcil de la riquesa i del plaer) la recreadora dels seus propis destins.

¡Com retrobem la França i reconeixem el Barrés en aquesta interrupció que trenca la sacra severitat de l'enumeració heroica dels morts per la pàtria!

...*Mais quoi? Dans les autres armées aussi on est brave!*...

Nasqué Maurice Barrés a Charmes-sur-Moselle el 17 d'agost de l'any 1862. Obres principals: *Le culte du Moi*; *Sous l'œil des Barbares*; *Un homme libre*; *Le Jardin de Bérénice*.

Le roman de l'énergie nationale: *Les déracinés*; *L'appel au soldat*; *Leurs figures*.

Les bastions de l'Est: *Au service de l'Allemagne*; *Colette Baudoche*. Ultra, aquests cicles: *L'ennemi des lois*; *Du sang, de la volupté, de la mort*; *Amor et dolori sacrum*; *Le Voyage de Sparte*; *Scènes et doctrines du nationalisme*; *La colline inspirée* i nombre de reculls d'articles, conferències, pròlegs, etc., en les quals batega l'esperit d'altres campanyes, com la que féu per la gran pietat de les esglésies de la França i l'amor a la tradició, sintetitzat en la fórmula *la terra i els morts*.

GEORG BRANDÉS

La voluntat dels homes pot fer una nació. Un home tot sol pot desvetllar la consciència d'una nació.

La literatura dano-noruega ha trobat en Brandés la seva consciència.

Res no hi feia la limitada extensió lingüística. Quan la consciència ha estat viva, la literatura dano-noruega s'ha imposat al món.

I la primera glòria del Brandés ha estat l'afirmació vital de la seva pàtria.

Aquesta afirmació no l'ha cenyit, però, a cap estretor localista.

Georg Brandés batalla primer contra els seus i contra la incomprensió dels seus.

Enfortit de la polèmica, i millorada la pàtria — que res no podria estimular-la tant com la força de la contradicció i el daler superador dels conformismes i de les fervors estàtiques i contemplatives, — penetra Brandés totes les literatures i s'encurioseix i s'apassiona per les gestes de tots els grans homes.

Així naixia l'estudi de les literatures comparades del qual és iniciador i així es madurà la seva obra *Grans tendències de la literatura del segle XIX* i fruità la sèrie copiosa i diversa de monografies i comentaris vivents sota l'advocació *Els homes i les obres*.

Georg Brandés, que havia afirmat la consciència de la literatura dano-noruega, afirmava la seva ciutadania europea.

Treball de coordinació. Coordinador, el Brandés, és ac llit dins la comunitat de la pàtria europea i la seva pàtria natural l'homenatja amb totes les honors d'una consagració oficial l'any 1912 com si segellés que una cosa no exclou l'altra i que més gloriosa serà la literatura dano noruega com més el seu esperit sia obert a tots els corrents del món.

La virtut coordinadora de l'obra de Georg Brandés explica l'eficàcia educativa del seu expandiment deslliurada de dogmatismes i de prejudicis moralitzadors.

Perxò avui ha estat possible la posició brandesiana per damunt de l'anècdota disgregadora. Perxò també els homes que volen moralitzar sobre el partidisme llur, no l'han comprès.

Tampoc el comprenien quan amb magnífica llibertat comentava Shakespeare, o quan demanava una França menys tancada a la simpatia, o quan, amb valent acometivitat realista, reaccionava contra el classicisme de catàleg i contra les intransigències confesionals.

Per Catalunya té l'obra de Georg Brandés una alta valor d'exemple: Vèncer el casolanisme vol dir purificar l'esperit nacional i incorporar-se a la comunitat europea. Res no és tan poc català com una Catalunya que no li toqui l'aire, dins la vitrina d'una sala d'arqueologia.

Pels catalans la vivacitat lúcida i vasta de Georg Brandés és també d'estimulant exemplaritat: Vèncer la suficiència definidora i contenta del qui creu haver dit la darrera paraula, vol dir eixamplar les possibilitats de la invenció creadora.

Res no és tan impersonal com la por de les influències renovadores.

Georg Morris Cohen Brandés en mig de les més belles fulguracions deixa l'esperit en espectació de noves llums. Les mateixes coses que diu ens interessen per les coses que a nosaltres fan dir-nos; les mateixes coses que crea ens encomanen l'optimisme de la possible creació nostra.

Nat a Copenhague el 4 de febrer de 1842.

Viatjà per França i Itàlia els anys 1866-1867 i 1870-1871. Sojornà a Berlín els anys 1877-1882; a Polònia i Rússia els anys 1886-1887; a Anglaterra l'any 1913 i als Estats Units l'any 1914.

Ha publicat 33 volums d'estètica, crítica i història literària.

Les obres capdals són: *Els corrents directores de la literatura del segle XIX*; *Els homes i les obres* (sèrie d'estudis i retrats literaris); *Shakespeare i les monografies sobre F. Lassalle, Sören Kerkegaard, Tegner i Benjamí Disraeli*.

Vegeu el pròleg de Victor Basch a la traducció francesa de l'estudi sobre el romanticisme francès extret de la sèrie *Els corrents directores de la literatura del segle XIX*.

EUGENIO DE CASTRO

Després del llegat del Simbolisme francès i de l'enriquiment verbal de la poesia italiana amb el D'Annunzio, situant-nos enfora del renaixement meravellós de la lírica catalana, pocs poetes sabem d'Europa tan artistes, en terres de parla llatina, tan essencialment poetes com el portuguès Eugenio de Castro.

Potser només de terres d'Amèrica ens és arribada igual a la d'ell la veu musical i lluminosa del Rubén Darío. Ambdós poetes, l'americà i el portuguès, han obert l'esperit a totes les influències. L'un i l'altre s'han deixat dur per l'encís de totes les renovacions. Però cap altre poeta, com ells, ha sabut superar les suggestions forasteres amb la llei alada, graciosa i segura de la pròpia harmonia.

Rubén Darío ha creat per al castellà una nova expressió poètica. Eugenio de Castro ha enriquit el portuguès amb la consagració de la llibertat d'ideal damunt tots els diletantismes i totes les migradeses de la moderna burgesia classificadora afanyada en declarar-lo parnassià o decadent, obscur o preciosista...

Res no hi ha de tan íntimament portuguès i alhora tan profundament humà — «tan universal», que diu el doctor Unamuno oposant el concepte al cosmopolitisme, — com el poema *Constanza*, que jo estimo més que *Belkiss*, més que *Sagramor* i més que totes les altres obres perfectes del poeta.

Per arribar a la sobirana humanitat del poema *Constanza*, no li ha calgut a Eugenio de Castro cap esforç de nacionalització teoritzant. Naturalment se són incorporades a la seva personalitat les més diverses correnties espirituals; i portuguesa ha estat sempre la seva eficàcia poètica en mig de totes les innovacions.

Així l'orientalisme enlluernat dels romàntics i l'erudició exòtica dels parnassians no són en Eugenio de Castro altra cosa que traducció poètica de l'ànima fastuosa i viatgera de Portugal. I la música del simbolisme és en ell íntima dolçor d'esperit i fervor de la natura, i l'amor a la paraula precisa i exquisida, dignitat d'artista; i tot el seu fatalisme amarat de melangia, encarnació profunda de la «saudade» tan retreta i sovint tan poc compresa.

El poema *Constanza* defineix, en versos meravellosament treba-

llats i comprensius, totes aquestes qualitats. Hom diria que hi sent l'ànima de Portugal en èxtasi, àvida de contemplar el moviment de les estrelles com un record d'aquelles vies de grandesa de les glòries passades. Hom diria, com un nou mite, que fou la mare mateixa qui dugué al poeta pel camí dels núvols, i que tots aquells qui l'acusaren de divagar-hi, no han sabut mai d'ell ni de la pàtria.

Fidel a la profunda veritat del sentit nacional, Eugenio de Castro ha estat un reformador de les formes mètriques portugueses. A mesura que la seva obra creixia, la reforma apareixia més com una renovació. Després del poema *Constanza* advertim en els altres llibres *A sombra do quadrante*, *O anel de Polycrates*, *O filho prodigo* una íntima seguretat serena que, sense renegar de l'externa pompa viatgera de les primeres produccions, sembla dilatar-se damunt tota l'amplada de Portugal camperol, al costat de la inspiració d'aquest altre poeta d'espaiosa contemplació que es diu Teixeira de Pascoaes.

Nat a Coïmbra l'any 1869.

Adolescent encara, publicà els seus primers llibres. És un dels poetes ibèrics més coneguts i traduïts a l'estranger.

No s'ha contaminat mai de la cridaneria dels impacients i ha mantingut sempre la cura flaubertiana de la forma artística.

PAUL CLAUDEL

La impressió conjunta de l'obra d'aquest poeta: drames, teoritzacions, himnes i poemes, és la de dignitat.

I desseguida la de respecte.

Dignitat i respecte com els que ens encomana el cant dels salms de David en els oficis divins: Perquè ens trobem davant de l'home fet a imatge i retirança de Déu.

Per tots els espais de les *Cinq grandes odes*, de la *Corona beniguitatis anni Dei* i dels *Poèmes de guerre*, Paul Claudel afirma aquesta força de la seva personalitat eixida de la mà de Déu. Perxò és profund i massís en l'esplendorosa dretura del seu aplom; ric i natural; cridador dels mots, diríem, que se li tornen obedients a la puixança primitiva de la metàfora continuada; concentrat i concís

al mig de l'espectacle profús d'un ordre nou que elabora dins la més aspra solitud lírica sense que el tumulte de l'abundor violi mai l'ordre immutable de la gràcia.

Aquest ordre de la gràcia, en el sentit cristià del mot, determina l'acció de tots els drames del poeta: *L'otage*, *L'annonce faite à Marie*, *L'échange*, *La jeune-fille Violaine*, etc.

I el centre de l'acció, troballa de tots els camins, és la certitud de Déu que supera la infinita aspiració indeterminada dels romàntics i la dispersió amorosa dels sentits, sense contenció, sense virtut, dels místics del panteisme.

Diuen alguns comentaristes que la certitud de Claudel és una certitud teològica.

D'aquesta guisa més que considerant-lo, des d'un punt de vista estètic, en possessió del lirisme pur, ens caldrà enlairar-lo, per damunt dels poetes, com el possessor (vegeu la seva *Art poétique*) de la revelació lírica.

I desvetllar la intel·ligència i el cor (la paraula de Déu no és dita per als dormilegues), per no judicar-lo mai obscur.

Nat l'any 1870.

Des de 1892 ha figurat en la carrera consular, ostentant càrrecs als Estats Units, Xina, Alemanya i darrerament al Brasil.

Amb motiu de la guerra ha escrit dues sèries de poemes patriòtics editats per la *Nouvelle Revue Française*. Aquesta mateixa revista ha editat les seves traduccions del poeta anglès Coventry Patmore.

Els escriptors que han volgut imitar el Claudel han caigut en el culte lamentable i barroer de les lletres majúscules i en les vaguetats profètiques dels anunciants d'específic.

ENRICO CORRADINI

Les primeres novel·les d'aquest escriptor: *La gioia* (1897) i *La verginità* (1898), eren obres d'imitació movent-se dins el cicle literari de la producció a l'ús per a l'entreteniment del públic.

Però no se'n satisfieia Corradini i volgué superar l'ús posant el seu art al servei de la causa nacionalista italiana.

Així, amb marcada finalitat patriòtica i partidista, oferí al públic les seves novel·les *La patria lontana* (1910) i *La guerra lontana* (1911);

el seu assaig teatral *Le vie dell'Oceano* i els opuscles *Il volere d'Italia*, *L'ora di Tripoli*, *La conquista de Tripoli* i *Nazionalismo e democrazia*.

Tota aquesta producció patriòtica es caracteritza per una ruda mancança d'intimitat i per la vibració d'una ideologia austera que posa en contrast l'antipatia individual per als personatges de les dues novel·les esmentades amb la simpatia del conjunt de la multitud anònima generadora de l'entusiasme ennoblidor de l'acció.

Corradini ha sintetitzat en un moment de la història literària la passió col·lectiva del poble italià.

Per causes, que bé podrien ésser més polítiques que literàries, sembla que el fa vacillar la por del resultat de la seva obra. I aquesta és la reserva fonamental que li oposen els crítics.

Nat a Samminiato (Florència) l'any 1868.

Ha comprès l'esperit crític creador de les noves generacions de la Itàlia preparades per l'alliconament del de Sanctis i nodrides de l'idealisme del Croce i del Gentile.

Corradini ha recollit un dels batecs de la Itàlia amagada als turistes i viva en les revistes com *La Critica*, *Il Marzocco*, *L'Ida Nazionale*, *La Voce*, *Leonardo*, *Il Cociliatore*, etc.

Cal situar-se en l'esperit de les noves generacions per a penetrar la intenció patriòtica de les darreres novel·les de Corradini. El desig de pensar i vertebrar la vida col·lectiva s'adverteix en aquelles generacions i en el ressò que tenen en la obra del novel·lista.

Poden servir d'orientació les lectures dels llibres *La critica letteraria italiana negli ultimi cinquant anni de Luigi Tonelli*, la *Historia de la critica romantica*, *La Vita e il Libro* i *Studi de letteratura moderna* de G. A. Borgeese.

G. K. CHESTERTON

Aquests dies, que amb més ampla aspiració que abans i amb la puresa que el sacrifici ha guanyat torna a parlar-se de la possible federació dels estats d'Europa i s'afirma el desig d'unitat moral europea, és bo d'associar als millors dalers el nom de G. K. Chesterton, el generós escriptor anglès qui ha vençut l'isolament insular i ha proclamat la unió dels esperits que conegué un jorn l'Europa cristiana.

Semblava fins ara que de la unitat europea se'n volgués excloure Anglaterra.

Chesterton, tot sol, sabia aclarir aquell mal entès. Els qui volem comprendre, al costat de l'admiració que sentim per tots els amics d'Europa que han superat la baralla d'Europa, proclamem l'admiració que ens exalta l'exemple de Chesterton, l'uropeu que dins de la baralla, del cor mateix de la baralla, sap copsar el sentit cristià de la unitat d'Europa.

G. K. Chesterton és un home de combat. Lluita amb passió, oferint-se a totes les accions i reaccions de la batalla, més atent a l'eternal guspira enardidora de la seva vida que a l'estilització o a l'extensió d'èxit dels incidents de la lluita. El periodisme modern ha trobat en ell l'expressió que li calia en aquestes hores.

Altres grans periodistes, fins els de més noble esperit, s'han deixat dur per l'entusiasme patriòtic o per la limitació d'una pretesa finalitat massa immediata. Chesterton recull el sentit actual perquè, amb ardidesa cristiana, que no refusa pendre partit per una causa determinada, obeeix l'empenta de la veritat eterna.

Aquesta veritat, abans de la guerra, el movia (dins la més pura honestetat intel·lectual i servint-se de les més altes qualitats d'inventiva vivacíssima, intenció agressiva, composició i expressió paradoxal i neta senzillesa humorística que caracteritzen el seu temperament) a una constant polèmica per la llibertat espiritual, en la qual mai no rebaixà la noblesa de l'atac ni enverinà els arguments ni volgué immobilitzar cap actitud heròica. Ell mateix ha reclamat sempre el dret de contradir-se i això fa que creixi en dignitat l'heroisme de les copioses campanyes que han dictat els seus assaigs, les seves novel·les i els seus articles.

El polemista que és Chesterton abans de la guerra ja feia, naturalment, la guerra. I aquell esperit de veritat inicial amb què la feia ha donat a la seva intervenció d'ara una més coratjosa sinceritat.

Ell arriba a la unitat d'Europa no per la força ni per l'utilitarisme defensiu, sinó per la profunda correntia de llibertat que és l'essència mateixa de l'esperit cristià.

Per això vol, abans que s'estableixi la federació europea, cercar-li fonaments de justícia i exigir responsabilitats als qui pretenien fer-se'n una profitosa empresa d'exploració. Chesterton retorna, diríem, al sentit coratjal de la unitat d'Europa.

Chesterton ha comprès que l'Europa una no pot viure influïda d'esperit luterà. Tot el llibre publicat sota el títol *Els crims de l'Anglaterra* és dedicat a confessar el fracàs de la contemporització anglesa tarada d'incomprensió i de crueltat antieuropea.

Contra els elements caòtics que desnaturalitzen la civilització europea, proclama Chesterton, no una imparcialitat que delataria la impotència del voler, sinó la llibertat tan profundament arrelada que és ja clàssica des del primer instant; i que per ardents que fossin les figures humanes que ella mobilitza semblin sempre eternes com un agrupament esculpit, i nues.

Aquesta associació tan anglesa de la llibertat i de l'eternitat és alhora una reintegració d'Anglaterra als corrents de la cristiandat occidental que anomenem Europa.

De tota l'obra de Chesterton: assaigs, crítica, novel·la, podríem dir que *és ben vista*. La penetrant vivacitat i l'amplitud econòmica i austera amb què la seva intel·ligència es possessiona dels assumptes, són el major encís del seu estil castigat de vegades per l'abundor al·legòric i per l'expressió suposada d'un llenguatge jeroglífic sobre-entès per al seu ús personal.

Es un novel·lador de tradició stevensoniana constantment enllemnit per l'interès de crear personatges i situacions. Poques coses llegiríem d'una tan divertida i prodigiosa inventiva com les novel·les *L'home qui va ésser dijous*, *Manalive* i *El Napoleó de Notting Hill*, en les quals sembla esplaiar-se la divina tamborella d'aquest Chesterton cordial que sap també dominar-nos amb la penetració crítica d'estudis com els de Dickens, Browning i Bernard Shaw i en jocs de doctrina tan substanciosa com *Orthodoxia*, *Heretics* o *The victorian age in literature*, en el qual es diuen profundíssimes veritats referents al protestantisme romàntic i a les personalitats de Carlyle i de Ruskin.

Chesterton, després de fer-hi coneixença, deixa una impressió total de simpatia i un record gairebé de moviment en el qual el veiem actuar de protagonista de totes les seves invencions i campanyes amb un excel·lent bon sentit optimista i democràtic.

Gilbert Keith Chesterton és nat el 24 de maig de 1874. Fou educat en l'Escola de Sant Pau.

Publicà l'any 1900 un volum de poesies.

Ha col·laborat en *The Speaker*, *The Daily News* i *The Illustrated London News*.

Obres principals: *The wild Knight*; *Defendant*; *Greybeards a Play*; *Twelve Types*; *Browning english Man of lettres*; *The Napoleon of Notting Hill*; *The Club of Queer trades*; *Dickens*; *The Man who was Thursday*; *Orthodoxia*; *Georges Bernard Shaw*; *The innocente of father Brown*; *Manalive*; *The victorian age in Literature*; *Poems*.

GABRIELE D'ANNUNZIO

Entre la salut pagesa de Carducci i l'emotivitat professional de Pascoli, admiràvem fa deu anys la impassibilitat de D'Annunzio com l'equilibri de la sobirania lírica.'

Ara no gosàriem judicar el poeta del *Canto novo*, *L'Isotto e la Chimera*, *Elegie romane*, *Odi navali*, *Poema paradisiaco*, *Laudè del cielo, del mare, della terra e degli eroi* i *Le canzoni della gesta d'ultramare*, vivent encara, com un contemporani de les darreres generacions literàries.

La sobirania no pot mantenir-se sense la serenitat. I Gabriele D'Annunzio no és un poeta serè, perquè és un diletant. La perfecció de la forma, que el fa dominador de tots els virtuosismes verbals, no podria enganyar-nos.

El seu diletantisme té més profundes arrels. És el diletantisme de l'esperit i de la vida, la mòbil activitat experimental de tots els sentits, la voluntat de gojar i l'aptitud pel goig que ha caracteritzat tota una generació.

La plàstica harmonia dannunziana, que sap resoldre sense torbaments en plenitud fisiològica totes les morbositats, no és pas la capacitat essencial de viure que, obscura i tot, podem anomenar *heroïsme*.

Els herois són vulnerables i saben renàixer de llurs pròpies febleses. D'Annunzio és immutable a pesar de la bella fórmula *renovar-se o morir*.

Aquesta renovació, que no va més enllà del goig nou, del plaer personal arqueològic o llibresc aplicat sempre a les criatures servents de l'egoïsme central, és la disfressa de la mort.

Les faules dramàtiques i les novel·les de D'Annunzio (*La ciutat morta* i *La nau*; *Les verges de les roques*, *El plaer* i *El foc*, etc.), en les

quals no aguanta la crepitació verbal una forma perfecta, ens deixen endevinar l'engany epidèrmic més que les creacions líriques del poeta. La mort és la igualtat desesperant del to sublim mantingut constantment per enlairar la mediocritat intencional.

D'Annunzio pot fer-se ell mateix l'antologia de la seva obra. Per nosaltres deixarà tot el garbuix de la insinceritat i tot el confusionarisme indecís entre la falsa aristocràcia decorativa i el paganisme torturat per les reaccions idealistes.

Bo o dolent, D'Annunzio sintetitza tota una generació. No sabem encara si els nous poetes d'Itàlia (els Anile, Adolfo de Bosis, Marino Moretti, Francesco Gaeta i el malaguanyat Guido Gozzano) podrien dir-se alliberats de les seves deixes.

Nat a Pescara l'any 1864.

Vegeu la monografia de G. A. Borgese; *Gabriele D'Annunzio*, i *La letteratura de la nuova Italia* de B. Croce.

RICHARD DEHMEL

Liliencron, que no podem pas acusar d'interessat amb cap mena de compromís d'escola a favor de Dehmel, vaticinava la glòria del jove renovador dels ritmes de la lírica alemanya, confirmada per la devota lloança dels adictes i per la contradicció obstinada dels enemics.

Entre tots els noms que ena·teixen la inspiració germànica contemporània (Vollmöller, Hard, Salus, Rilke, Hofmannsthal, Kolberg, Anna Ritter, F. Hardekohf) excel·leixen els noms de Stefan George, isolat dins l'hermetisme de la seva opulència impenetrable, que ni a les antologies vol descendir, negant-se a figurar-hi; i el de Ricard Dehmel, sempre actiu i agressiu, dominat pel tumult de la vida moderna i pel transcendentalisme democràtic, religiós i social que nodriren la inspiració de Verhaeren i de Walt Whitman.

Dehmel, però, més concis que el poeta belga i més crític que el nordamericà, no ha fet mai descendir la poesia al tràfec ni ha convertit els temes d'inspiració en pretext d'aliteraturismes anarquitzants. La traducció de Verlaine li ha estat un bon exercici i una bona defensa.

Professa Dehmel l'individualisme inquietat sempre i alliberat de la cruesa nietzscheana per la vocació socialitzadora que l'ha dut a les més agres campanyes de sinceritat i de gosadia.

Menysprea la receptivitat poètica. Ell vol ésser el creador del lirisme agitat per l'amor que engendra la força.

Els seus llibres cabdals (*Redempció, Dona i Univers, Les metamorfosis de Venus, L'Univers formós i salvatge*) semblen ventejats per la fúria d'aquella fortitud amorosa. I la mobilitat ens fa descobrir en la seva obra originalitats insospitades que ell mateix segella amb les correccions i reedicions dels seus poemes.

Original com un experimentador de laboratori, qui té a l'abast de les seves mans totes les possibilitats constructores i destructores.

Nat el 18 de novembre de 1863.

Avui el seu nom apassiona encara els cenacles literaris com el nom d'un jove.

Demés de la seva obra poètica, ha escrit una novel·la, diversos assaigs de crítica i obres de teatre, entre les quals s'han remarcat els drames *Lucifer* i *Michel Michael*.

Obres principals: *Erlösungen; Aber die Liebe; Weib und Welt; Schöne wilde Welt; Lieder für Maria; Der Kindergarten; Die Verwandlungen der Venus; Zwei Menschen*.

ANDRE GIDE

El silenci amb què la França ha deixat fer-se i ha respectat la glòria d'aquest escriptor, sembla correspost pel silenci amb què ell ha deixat madurar i ha respectat la glòria del poble francès en aquests moments d'heroisme cruent.

Més que l'agressivitat, explicaria el silenci d'André Gide una fecunda premeditació defensiva que el fa contenir-se per tal de no immobilitzar-se.

Es un gosat descobridor d'ànimes sota la màscara de la timidesa i armat de la claredat seca del seu estil.

Tancat a la fàcil penetració en nom de l'espiritualisme, no s'abandona mai al refinament, que és la deixa de la ingenuïtat literària.

MAURICE BARRÉS

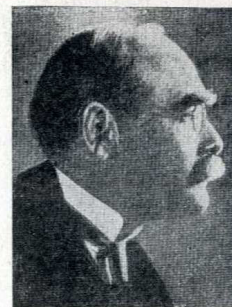
GEORG BRANDÉS

EUGENIO DE CASTRO

FRANCIS JAMMES

RUDYARD KIPLING

SELMA LAGERLÖF

PAUL CLAUDEL

ENRICO CORRADINI

G. K. CHESTERTON

THOMAS MANN

ROMAIN ROLLAND

BERNARD SHAW

GABRIELE D'ANNUNZIO

RICHARD DEHMEL

GERHART HAUPTMANN

C. SPITTELER

RABINDRANATH TAGORE

H. G. WELLS

Ell avança, però sempre es reserva. En mig de l'exaltació de la vida que és una de les característiques de la literatura moderna, vol romandre intacte. El realisme immediat, l'idealisme afranquit de l'exactitud de les fórmules, l'absència d'imatgeria, nodreixen la seva impassibilitat natural amb una gràcia moderada que gairebé diríem *natura d'ànimes*.

D'un altre gran escriptor francès contemporani, de Charles Louis Philippe, servem el record com d'un món en el qual tota l'activitat comprensiva i afectiva fos concentrada en els sentits descoberts i sense protecció.

D'André Gide la recordança és inversa: com d'un món en el qual totes les sensacions s'enlaïressin a pura activitat intel·lectual de les ànimes nues.

Per boca de l'IMMORALISTE al seus amics diu: — *Ma sensació fou tan forta com un pensament.*

L'obra d'André Gide no pot deixar-nos mai indiferents. Se'ns endinsa. De vegades vol escorcollar-nos, vol dominar-nos, vol canviar-nos l'ànima. Diem aleshores que ens ha ensenyat la inquietud.

De vegades, amb mòbil intel·lectualisme, que de tan precís sembla distret (*Pretextos* i *Nous Pretextos*), sembla que s'entreté en fer-nos jugar a pensar. Diem aleshores que hem après d'ell una lliçó de bon gust.

Altres vegades sembla que voldria confiar-se. Esdevé fervorós i solemne: ens retorna la melangia que nosaltres li remetíem a la bestreta. Sembla encara que en un moment d'intimitat cordial anem a confessar-nos, ell i nosaltres, de la *por de la felicitat* que ens complica la vida. Aquest moment és el de *La Porte étroite*.

André Gide reacciona de seguida contra el perill de la confiança i del puritanisme esquerrà.

Home d'esquerra, es tanca novament en la reserva aristocràtica. Aquesta és la lliçó del pudor.

Contra els qui han acusat André Gide d'isolament i han intentat demostrar que era un desarrelat de la tradició, ens caldrà només recordar una certa inclinació, molt peculiar en ell, al literaturisme pintoresc retrospectiu a la manera de Benjamin Constant, de Saint-Pierre i d'algunes pàgines de Goethe.

Les joventuts franceses que fan vivent avui la tradició com-

prensiva de la França, proclamen, gairebé amb absoluta unanimitat, el mestratge d'André Gide.

Consultem l'enquesta del TEMPS: *A quoi rêvent les jeunes gens*. Consultem la cordialitat respectuosa de Copeau, de Jacques Rivière i dels escriptors de *La Nouvelle Revue Française*.

Però afirmem, com ells, la dificultat de definir com és André Gide. Ço que vol dir que *viu encara*.

Nat a París l'any 1869.

Es un dels escriptors que, amb més poc soroll, han influït més activament les joventuts intel·lectuals contemporànies.

Obres principals: *Les cahiers et les poésies d'André Walter*; *Les nourritures terrestres*; *Traité du Narcisse*; *Prométhée mal enchaîné*; *L'immoraliste*; *La porte étroite*; *Isabele*; *Prétextes*; *Nouveaux prétextes*; *Souvenirs de la Cour d'Assises*.

Consulti's l'estudi de l'obra de Gide escrit per Jacques Rivière en les edicions de la *Nouvelle Revue Française*. El retrat d'aquest autor figura en la coberta segons la pintura de J. E. Blanche «Les amis d'André Gide».

GERHART HAUPTMANN

En les històries literàries de l'Alemanya contemporània i en les publicacions il·lustrades comparteix la popularitat amb Sudermann, l'oportunista, i amb Artur Schnitzler i E. von Wildenbruch, menys afalagadors de les veleïtats del públic.

Entre els cenacles professionals no ha assolit encara una glòria ponderada. Oscil·la sempre, la seva anomenada, del favor clamorós a la detracció violenta.

Ell mateix ha vacil·lat sempre, deixant-nos la impressió de l'home que perd el seu camí.

No li manca, certament, l'impuls renovador. No li és esquerpa l'esma d'endevinar el nou camí. Però manca força a la seva inquietud i continuïtat al seu tanteig.

El primer entusiasme per cada nova direcció és excel·lent. Suggeronat per l'exterior aldarull del canvi, arriba a creure ell mateix que és, cada vegada, un capdavanter d'escola. Així, l'hem vist imitant Ibsen i Tolstoi; donant-se al naturalisme i a l'idealisme simbòlic; fent d'anarquitxant i de contista dramàtic i de dramaturg d'època i d'episodis històrics. Però quan s'ha extingit la flama de

la novetat ens ha deixat sempre el regust d'aquests homes del dia que pastixen amb habilitat les millors direccions i no saben moure's del joc dels convencionalismes sota la bandera de l'art lliure.

Excés de sinceritat diríem que pateix la seva obra, com la de tots els imitadors inconscients, si la mateixa vacil·lació de l'entusiasme que adverteix en les direccions generals del conjunt no se'ns presentés en forma de desigualtat d'inspiració i de tècnica en cadascuna de les seves produccions teatrals i en els assaigs narratius *El guardabarrera Thiel* i *L'apòstol*, i en la novel·la *Der Narr Christo Emanuel Quint*.

Hauptmann és ben conegut del públic català, que ha aplaudit *Els teixidors*, *Animes solitàries*, *Hannele*, *La campana submergida* i *El carreter Henschel*, i s'ha desconcertat amb la diversitat d'orientacions i d'estils literaris que cada obra nova li presentava.

Però, a pesar de tots els defectes desconcertants, ha merescut el respecte que mereix sempre el daler jovenívol de més amples horitzons i la lluita contra la satisfacció burgesa de la glòria classificada pel guany.

Nat el 15 de novembre de 1862.

Els seus escrits amb motiu de la guerra es caracteritzen també per la vacil·lació en recerca de la veritat i de la bonesa.

Obres principals: *Vor Sonnenaufgang*; *Das Friedensfest*; *Einsame Menschen*; *Die Weber*; *College Crampton*; *Der Biberpelz*; *Hannele*; *Florian Geyer*; *Die Versunkene Glocke*; *Fuhrmann Henschel*; *Schluck und Jan*; *Michael Krumer*; *Der Tilhe Hahn*; *Der Arme Heinrich*; *Rosa Bernd*; *Elga*; *Die Jungfern vom Bischsberg*; *Und Pippa tanzt*; *Kaiser Karl's Geisel*.
Vegeu la *Història de la literatura alemanya* de Vogt i Koch.

FRANCIS JAMMES

Dels poetes simbolistes i postsimbolistes, és el qui més a prop nostre arriba. Perquè en aquesta hora de retorn a la veritat, després de les folles estridències de l'orgull, ha sabut humiliar-se.

Jammes és el contra Rousseau. La Natura, per virtut del seu verb, torna a servir Déu perquè Déu es fa vivent en totes les criatures de la Natura.

La quotidianitat emotiva i expressiva s'altifiquen dins la cris-

tiana comunió del poeta amb el Senyor; i a ran de terra s'anuncia com dalt del cel la glòria de Déu i les herbes humils, i les bestioles anuncien com el firmament l'obra de la mà de Déu.

El camí que tantejants i assedegats seguien els panteistes del lirisme infinit, fineix on comencen els límits de la fe.

Francis Jammes practica aquesta fe. I el seu camí, en el qual no s'accontentà de les monjoies que es deien *De l'angelus de l'aube à l'angelus du soir*, *Clairières dans le ciel*, *Le deuil des primevères* i *Le triomphe de la vie*, ni li foren prou repòs Clara ni Almada ni Pomme d'Anis, s'eixampla ara amb la benaurança de les *Geòrgiques cristianes* i amb el repòs vigilant de la filla Bernardeta, amb la serenitat de la consciència tranquil·la, damunt la qual la melangia fa un xic d'ombra com el capvespre damunt els sembrats.

Aquestes joventuts que combaten la vaguetat i s'exerciten en els treballs definits de cada instant, han trobat en el Jammes la germanor, que amoreix la ingratitude de la tasca rebel; la normalitat cristiana, que és la salut i la vida.

Franciscanisme si voleu, però no com una solució literària, sinó més bé com una possessió de govern.

Aquesta possessió és el matis que fa preferible Francis Jammes als poetes anglesos, catòlics també, Coventry Patmore i Francis Thompson. Aquesta possessió l'enlaira al mestratge d'homes.

I els seus devots han comptat com ell amb la seguretat del triomf. I eren pocs, però els millors.

Nat a Tournay l'any 1868.

Per a comprendre la posició de Jammes dins la moderna literatura francesa, són d'útil consulta els llibres *L'évolution des idées dans la France contemporaine* de Georges Fonsegrive, *Le reveil de l'esprit* de Robert Valéry-Radot i *Lo spirito francese contemporaneo* de Luigi Tonelli.

RUDYARD KIPLING

L'anglès no ha de comprendre. Aquest lema havia consagrat el primitivisme patriòtic de Kipling i la reacció brutal de la seva obra contra l'intel·lectualisme continental, que començava d'influir en l'esperit dels seus contemporanis.

Rudyard Kipling, antiespeculatiu, sembla desplaçat de la tradició literària de la moderna literatura anglesa.

Cantor de la immensitat dels aspectes naturals, cerca, per l'assimilació de l'indianisme, el reviscolament de tots els primitivismes de la raça.

Per això, a tot el llarg de les seves narracions i animant la força del seu cant, sembla que ell mateix va traduint-se d'una llengua no treballada encara, expressiva a crits i obediènt al gest que acompanya cada crit.

Llengua abundant dins la simplicitat i embriagada de la duresa del comanament. Així s'explica la joia amb què Rudyard Kipling es llença a la narració i que traspua de les mateixes advocacions que retulen els seus llibres *L'home que volia ser rei*, *La més bella història del món*, *El llibre de la selva*, *Damunt els murs de la ciutat...*

Poeta quan canta i quan conta. Exacte com el funcionisme mecànic que l'encisa. Virginal i estoic; litúrgic gairebé. I formidable com els infants, com els homes de la mar i com el seu Mowgli, que torna amb els homes després d'aprendre el llenguatge de la selva.

Avui, Rudyard Kipling, xantre de l'imperialisme anglès, s'esforça en comprendre.

I ens ha dit, no com un reclutador, sinó amb admirativa cordialitat, el gust de la convivència amb els exèrcits de França.

Rudyard Kipling nasqué a Bombay el 30 de desembre de l'any 1865. Ha viatjat per Xina, Japó, Amèrica, Àfrica i Austràlia. L'any 1907 obtingué el premi Nobel.

La senzilla enumeració de la seva obra val ja per un homenatge.

Es aquesta: *Departmental Dittres*; *Pain Tales from the Hills*; *Soldiers Three*; *In black and white*; *The Story of the Gadsbys*; *Under the Deodars*; *Phantom Rickshaw*; *Well Willie Winkie*; *Life's Handicap*; *The Light that Faded*; *Barrack-Room Bullads*; *Many Inventions*; *The Jungle Book*; *Second Jungle Book*; *The seven seas*; *Captains Courageons*; *The Day's work*; *Kun*; *Just so stories for Little Children*; *Traffics and Discoveries*; *Actions and Reactions*; *Rewards and Fairies*; *Songs from Books*; *The Harbour Watch*; *The new armies in training*; *France at war*; *Fringes of the Fleet*.

SELMA LAGERLÖF

Cal que no ens enganyi la vestidura popular d'aquesta escriptora. Que no ens enganyi espiritualment, vull dir per tal com la seva traça descabdelladora del fil imaginatiu amaga un desordre fonamental, i la seva mansuetud pastoral una violència guerrera.

Selma Lagerlöf, sota les apariències de l'adoctrinament, fa sentir-nos una força que no és de convicció, sinó de domini. *Goesta Berling*, la seva creació màxima, ens traspasa més que no ens atrau; ens invadeix més que no ens penetra.

L'apostolat, missió que voldria obeir aquesta escriptora, se li converteix en acció freturosa d'heroisme.

Mai com en les seves narracions podríem amb tanta propietat anomenar herois els protagonistes. Herois llegendaris. Exemplars a pesar dels defectes que els minven. Retrospectius, encara que fossin d'avui, com si la voluntat de lligar-los a la vida contemporània servís de pretext per solidaritzar-nos amb els mancaments llurs, part integrant, a la fi, de llur glòria.

Aquest lligam del lector amb l'heroi ha estat un element pedagògic ben aprofitable, i és per ell que podríem explicar la simpatia de l'escriptora i l'astúcia vigilant i interessada amb què ella sap aprofitar-se'n i treure'n per a nosaltres un profit també interessat. Pedagogia de l'amor nacional en el ja esmentat *Goesta Berling*; pedagogia de l'amor local en el *Jerusalem*; pedagogia de la popularitat geogràfica en *El Meravellós viatge de Nils Holgersson*.

El lligam entre el lector i els herois es completa dins l'art de Selma Lagerlöf amb la comunió constant dels herois i el paisatge que amplifica l'acció més enllà de l'anècdota i fa de l'autora portaveu de l'ànima del seu país en el sentit dels cantors primitius i de Gogol l'interpret de l'estepa russa.

Precisament la part més trontollant de l'obra de Selma Lagerlöf és la més oblidadissa d'aquell sentit, com *Els miracles de l'Anti-Crist*, en la qual arriba a perdre l'autora el do de la visió exacta.

Nada el 20 de novembre de 1858.

Goesta Berling, la seva obra capdal, fou publicada l'any 1891.

En el llibre de André Bellessort *La Suède*, es fa una excel·lent retirança d'aquesta escriptora.

THOMAS MANN

Sabíem de la novel·la social alemanya del Freitag que delectà la nostra adolescència, de Spielhagen i de Teodor Fontane.

Sabíem, sempre amb la mobilitat un xic imprecisa del coneixement llunyà, la repercussió dels moviments literaris de la novel·la francesa en els escriptors alemanys i de l'obra de P. Lindau, Max Kretzer, Karl Bleibtreu, P. Heyse, H. Hesse; del feminisme de Gabriela Reuter, de les novel·les patriòtiques de R. Herzog, de les preocupacions de l'austriac R. Hans Bartsch pels problemes de l'esperit i de la reacció noble i entusiasta de Frensen contra l'eixutesa moral amb halenada gairebé poemàtica.

Xenius, en les notes del *Glosari* sobre la novíssima literatura alemanya, amb fina percepció mesurativa, ens informava dels darrers corrents i ens encuriosia per fer, entre els prosadors, més íntima coneixença amb Thomas Mann.

Aquest novel·lista, enemic de l'èxit fàcil, armat d'escrutadora impassibilitat és el qui més ajuda a l'estudi de la vida alemanya en les capitals secundàries i al coneixement de les organitzacions dels estaments socials del poble alemany.

Al llarg de l'història de *Els Buddenbrooks*, obra cabdal de Thomas Mann, seguim, a partir de l'any 1835, l'evolució creixent, la puixança i la decadència d'una família burgesa, que ens alliona de l'Alemanya moderna molt més que tota la literatura dels descobriments que la guerra ha escampat entre nosaltres.

Demés d'un historiador de l'estament burgès, d'un narrador de les tragèdies dels artistes (amb els quals en altres novel·les és implacable), i d'un ironista dels petits principats (vegeu *Altesa reial*), Thomas Mann és constantment el literat fidel a la sobirania artística, que oposa el pensament a la improvisació i la introspecció a l'espontaneïtat amiga dels peresosos.

Perxò la qualitat essencial que lloariem d'ell és la solvència professional que ens permet anomenar-lo honest.

Nat el 6 de juny de 1875.

ROMAIN ROLLAND

Deien els escèptics: No hi ha poeta per escriure el poema dels nostres temps.

I no tenien raó.

El poeta es diu Romain Rolland. El poema es diu *Jean-Cristophe*.

Els nostres temps estan sota l'advocació de la sensibilitat... El *Jean-Cristophe* és el poema de la sensibilitat. Romain Rolland és l'home de totes les sensibilitats.

Els darrers grans homes de sensibilitat parcial responien al nom de Nietzsche o de Tolstoi. Romain Rolland és més comprensiu; respon també als noms de Beethoven i de Miquel Angel.

Abans de l'any 1898 la bellesa de les obres literàries més belles era fragmentària; la capacitat dels darrers creadors era una capacitat de resum; l'halenada llur moguda per la pressa de finir aviat. Romain Rolland, plasma el desig del seu temps. Vol la restauració de l'home en la seva integritat espiritual i pràctica. No es mou per la curiositat sensual de catalogar sensacions sinó per la necessitat total de posseir.

No és l'escorcollador de la vida, és el recreador de la vida: Artista tant com home d'acció.

Els qui l'han acusat d'inhibir-se davant la guerra, no el coneixen. Amb la seva actitud ha superat una acció determinada per donar-se a totes les accions, com amb la seva obra havia superat una sensibilitat determinada per nodrir-se de totes les sensibilitats.

Pot dir-se que és el poeta d'aquesta guerra d'ara. El seu poema, a pesar de tot l'aspecte d'instrument de combat que tingui encare, es diu *Au dessus de la mêlée*; i a despit de tots els contradictors apassionats o envejosos, dies a venir podrà admirar-se en aquest poema la síntesi de totes les nobles virtuts que la gran guerra ha desvetllat, la palpitació de totes les dolors i de totes les pietats, de totes les passions i de tots els sacrificis, la resplendor immortal de totes les flames eternes de aquesta tràgica foguera d'Europa que ens redimeix i ens purifica.

El partidisme és una sola flama i cada nació fa una sola baralla. Romain Rolland altifica totes les flames per damunt de totes les baralles. Venç l'heroisme fragmentari que és una mutilació i accepta i glorifica l'heroisme total que és una restauració.

L'actitud de Romain Rolland en el seu recull *Au dessus de la mêlée* completa el sentit del *Jean-Cristophe* davant del qual demanen alguns: Quins són aquests dies millors que la dialèctica torrencial de l'autor anuncia?

Heu's-aquí que ara l'autor respon sense desmentir el passat, i coincidint sa veu amb la dels amics de casa nostra i de fora casa, fidel al seu pensament de sempre: — Els dies millors són aquest demà, damunt la baralla, que jo us prometo.

Perxò no crec que el *Jean-Cristophe* sigui una creació de tristesa ni que *Au dessus de la mêlée* sigui una obra crítica en el sentit desmesurat de blasme que molts li atribueixen.

Romain Rolland ens ha donat sempre una visió de la multitud amb totes les depressions i reaccions de la multitud.

Aleshores i ara el moviment mental pren i reprèn els personatges del *Jean-Cristophe* i pren i reprèn les idees d'unitat espiritual que són el centre de *Au dessus de la mêlée*.

Les multituds de carn i ossos i les multituds de pensament que mou el Romain Rolland, sense desmentir en absolut la concepció idealista d'un Goethe per exemple, obeeixen una inquietud, i per tant són més vulgaritzades. Tenen, però, una superior vivacitat que les fa més vulnerables artísticament, més humanes, més nostres, igualment defensades del naturalisme tecnificat d'un Zola que del naturalisme neocristià de Tolstoi.

Aquesta defensa permet que del cant de la multitud que és l'obra de Romain Rolland excel·leixin veus tan pures com la lletra a G. Hauptmann, o els comentaris a la literatura de la guerra en *Au dessus de la mêlée* i episodis tan purs com el d'*Antoinette* i el del professor Schultz; o figures femenines tan sobiranes (tan shakespearianes gosaria dir), com les de Sabina, Agna i Grazia, en el *Jean-Cristophe*.

Això vol dir que en la comprensió de totes les sensibilitats no s'abandona Romain Rolland. Això vol dir que fa un acte intel·ligent de selecció.

I aquest és el poema dels nostres temps, i aquest és el poema

de la guerra: La sensibilitat governada per la intel·ligència. La voluntat de selecció venent l'instint de confusió que és la mort.

No nega la mort *Jean-Cristophe*?

No nega la mort *Au dessus de la mêlée*?...

Nat a Clamecy el 29 de juny de l'any 1866.

El *Jean-Christophe* és la seva obra universalment coneguda.

Són remarcables també el seu *Théâtre du Peuple* i *Le Théâtre de la Révolution*; les vides de *Haendel*, *Beethoven*, *Miquel Angel* i *Tolstoi*; els seus estudis de músics d'ahir i músics d'avui i els articles de *Au dessus de la mêlée*.

En esclatar la guerra civil d'Europa, tenia a punt de publicar la novel·la *Colas Brugnon*.

Amb motiu dels atacs que s'han dirigit a Romain Rolland per la seva campanya europea, ha escrit una bella defensa l'escriptor H. Guilbeaux. Abans de la guerra, G. Prezzolini digné tota la transcendència de l'obra de Rolland en el seu llibre *La Francia e i francesi nel secolo XX*.

BERNARD SHAW

Aquest és un escriptor incompreensible mitjançant les interpretacions franceses. La seva doble condició d'irlandès i de protestant encomana a la seva obra un foc de paraules i una llibertat ideològica irreverent, mal avinguda amb la contenció francesa i amb la clara mesura d'un pensament que de seguida sap incorporar a la tradició les més dissolvents follies de l'esperit.

El mateix M. Hamon, traductor i panegirista francès de Bernard Shaw, no ha trobat, segurament, ningú que compartís a França el to desmesurat dels seus elogis i la persistència abundosa de les seves traduccions.

L'ordre i l'autoritat en l'aplicació democràtica a la vida i a la literatura francesa i a les lleis del progrés influïdes de mentalitat francesa ens han fet conformistes contents d'una mediocritat igualitària contra la qual ens sobta, agressiva, l'obra total de Bernard Shaw i el reflex d'aquesta obra en la desmesura persistent del traductor.

Per això costa d'acostumar-nos a la seguretat del joc d'un escriptor que s'aplica a ensenyar-nos l'inconformisme.

Ell és el primer descontent que combat les pròpies febleses amb ascendent rigorisme ascètic, sense vidències i sense transcendentals, com si la força de la victòria pressentida naixés del convenciment de tenir raó, que el fa, entre tots els personatges de les seves obres, l'*únic protagonista*, l'*únic necessari*, perquè *es necessita* per a justificar el combat.

Aquesta forma de lluita fa de Bernard Shaw una vivent representació de desig que anima l'home a explicar-se, a moure's per a l'assoliment de les coses eternes, el llevat de les quals i el verí destructor de les quals caminen en ell i l'enardeixen a l'ininterromput exercici militant de la vida.

Els grans dramaturgs anteriors a Bernard Shaw limitaven la personalitat llur a la resistència enfront de l'hostilitat externa de la natura. El conflicte el mesuraven per la intensitat.

Bernard Shaw és menys personal perquè és més humà. Guanya en extensió. No es deixa definir per la composició ni per la successió ni per l'acció dels seus drames. El seu conflicte és ell mateix, i les idees juguen en la seva obra una tragèdia més apassionant que les *tragèdies naturals*.

Alguns han dit que aquest dramatismes era una habilitat intel·lectual. A mi em sembla que de la mateixa manera que en els monòlegs de Hamlet hi ha tota l'acció, tot el drama de Hamlet, en el vaivé nerviós i llampant de les idees de Shaw hi ha tot el moviment de l'acció teatral.

Recordem *Càndida* representat en català. Recordem els llargs diàlegs que foren la desesperació dels cercadors de ràpides mutacions emotives, precisament per la intensitat d'emoció amb què el dramaturg vol ésser l'escultor de les seves figures i no el botxi dels seus títols.

I com *Càndida* són les altres obres: *L'home i el superhome*, *L'home del Destí*, *L'home estimat de les dones*, *Major Barbara*, *La senyora Warren*, *Androcles i el lleó*, *Pigmalió*, etc. I la mateixa honradesa de la noble baralla anima les seves novel·les de joventut, com *Un socialista insociable*; i els seus opuscles econòmics i polítics, com el *Sentit comú de la municipalització*, *La jornada de vuit hores*; i totes les campanyes socialistes de la *Fabiana* i les cròniques de la *Saturday Review*, i el magisteri que exerceix amb els nois del seu barri, als quals ensenya de llegir i escriure...

S'acusa Bernard Shaw d'immoralitat. Ell menysprea els detalls nominalistes. La seva aspiració és de no caure en culpabilitat. El llibre *Common sense about the war*, publicat amb motiu de la gran desolació d'Europa, té la significació d'una alta volença de defensar-se de *la culpa*, d'alliberar el seu poble de la *rancúnia* abominable.

Potser no posseeix Bernard Shaw l'esponjor cordial de Chesterton, ni la vigoria satírica o la mobilitat periodística de Jacobs i Jerome K. Jerome. Indubtablement no té l'estilització d'Oscar Wilde, artista de la paradoxa com ell.

Però tancat, sec i desconcertant, és a la seva manera un generós apòstol.

Nat el 26 de juliol de l'any 1856.

C. SPITTELER

No ha cercat la glòria popular ni la clamorosa volubilitat dels grans nuclis de lectors l'ha cercat.

Semblava que la nacionalitat suïssa que ostenta i la lliure educació cosmopolita, primer llevat literari del seu esperit, el predisposessin a l'afalac mundial. Enaltí la lloança, l'assequibilitat, i s'empararen els grans traductors del nom d'altres compatriotes seus com G. Keller, C.-F. Meyer i Ernest Zahn. Ell, dins la discreta penombra, assaboria la serena indiferència dels purs poetes.

I com que els altres no el distreien, li era ample el temps per corregir-se, que val tant com renovar-se. Així les successives personals interpretacions feien créixer el poema *Der olympische Frühling*, obra sobirana de la seva inspiració.

Els escriptors alemanys remarcaren l'originalitat del company de la Suïssa alemanya.

L'amistat volia esmenar la injustícia dels marxants de la literatura mundial. La glòria del poeta flamejava al costat de la de Nietzsche. Però la independència del poeta que no ha volgut afegir a la injustícia ocasional de la guerra la injustícia partidista de la intel·ligència, l'ha isolat novament.

Spitteler el 14 de desembre de 1914 feia a Zuric una conferència en la qual es malhiava de les propagandes de les agències germanitzants i demanava el respecte mutual dels suïssos d'expressió alemanya per als d'expressió francesa. No volia barrejar les seves dileccions personals amb el criteri polític de les comunitats estrangeres. Afirmava l'existència de potències morals deslligades dels Estats i la virtualitat dels principis de dret i de justícia sense voler vincular-les a la brutalitat de cap força opressora ni a cap entindrit regraciament d'amistat.

Aquesta actitud li valgué l'allunyament de gairebé tots els seus devots alemanys. Els francesos no sabien tampoc abastament capir la generositat del poeta que refusava la disminució de Suïssa, negant-se a acceptar dels altres països els dogmatismes nacionals i els sofismes patriòtics i condemnant els qui enverinen amb la literatura la ferida de la guerra. «*L'home qui mor pel seu país, deia, farà sempre més bell paper que l'home qui es val del nom del seu país per insultar els altres.*»

Lliçó de respecte que avui deixa orfes de companyia tots els homes que la prediquen.

Així veiem l'ascens i el descens simultanis de la seva obra poètica al·legòrica i imatjada des de *Prometheus und Epimetheus* fins a la *Primavera olímpica*, sempre moguda pel desig d'escrutar el domini del mal, del sofriment i de la mort, la gènesi vital de les coses i el sentit espiritual de l'ordre de les coses i finalment deslliurada per la voluntat humana de creixença, pel sentit de joiosa inutilitat i per la lluminosa salut del seu Olimp.

Només l'amor escapa al classicisme del gran poema de Spitteler.

I potser és així per una volguda estilització que podria emparentar-lo amb els parnassians; o per l'ombra del pessimisme, generador de bona part de la seva obra, que es venja; o per les deixes del realisme de les seves novel·les en les quals el colorisme nacional és la més vulnerable feblesa.

Fa pocs dies que ens arribaven traduïts al francès els records d'infant d'aqueix poeta.

En aquest llibre se'ns ofereix amb una mica d'interès banal com en tota la seva obra de prosador (*Friedli der Kolder, Gustav, Konrad der Leutenant, Imago*, etc.). La desigualtat inquietant i

multiforme de la seva creació poètico-filosòfica ens farà conèixer millor i directament un dels més grans i amagats escriptors contemporanis.

Spitteler, fins en les hores de la reacció alemanya a favor seu, ha estat allunyat de la companyia penetrant de la comprensió.

El comentari dels mateixos admiradors l'allunyava encara més, per tal com de cada interpretació aliena en derivava una exclusió tancada.

Poeta i filòsof ensems, podríem dir que ningú millor que ell mateix ha estat el seu comentarista.

Nat a Listal l'any 1845.

Vegeu l'estudi de Spitteler per Maurice Muret en el llibre *Les contemporains étrangers* i la història de la literatura suïssa de V. Rossel i H.-Ernest Jenny.

RABINDRANATH TAGORE

La popularitat del premi Nobel i la immediata vulgarització dels seus llibres per l'estudi que en feia Yeats, el poeta irlandès, amb motiu de la versió anglesa de *L'ofrena lírica*; les traduccions d'André Gide en la *Nouvelle Revue Française*; les interpretacions castellanques de la Sra. Cenòbia Camprubí i les edicions econòmiques de la casa italiana G. Carabba, no lleven, amb l'esclat de la divulgació, cap de les qualitats exemplars del poeta bengalí que fa de la possessió Divina la seva activitat i el seu repòs.

Jo no sabia meravellar el gest amb desmesura i parlar de la poesia de Tagore com d'una misteriosa i llunyana vaguetat.

Deixeu per als literats coloristes i als viatgers mediocres el prestigi oriental de ço que és inconegut. A Rabindranath Tagore, com a tots els grans poetes, li és substància lírica l'eternitat. I l'esgarrifança de ço que és etern, es comunica dels seus versos a nosaltres.

Lloen els crítics i comentaristes el misticisme de Tagore i la flama de la inspiració divina que ha resolt en amorós lirisme tota la seva metafísica. — El pas d'una doctrina intel·lectual a una exaltació panteixant. Més que una imatge de Déu, el poeta bengalí es creu una

necessitat de Déu; la realització poètica de Déu, mestre de tota poesia. Del qual li pervé la fúria de participació de la vida universal i la inquietant traducció asexual del llenguatge amorós, mogut sempre per un daler vers la divinitat, no d'ascensió per la gràcia com podem entendre nosaltres, sinó de «reabsorció».

Cal que sigui més generosa la lloança del poeta, diuen també els comentaristes, per tal que mai s'ha refusat a la vida, i del contacte quotidià amb la vida mateixa n'ha esdevingut més pur.

Aquesta puresa s'és resolta tècnicament en una gran economia verbal que contradiu les valors enteses de la In i a enorme i monstruosa i fa que els poemes (són paraules d'André Gide) guanyin en qualitat ço que perden en extensió. Així floria la familiaritat docent de *La lluna nova* i la saviesa popular del *Jardinier* i la universalitat de l'obra total, enriquida recentment amb *La collita dels fruits*, dins els mateixos límits de l'Escola que té el poeta a Bengala.

Per nosaltres, la lliçó del Tagore pot ésser aquesta: Aprendre a valorar el pes qualitatiu de les obres de l'esperit i la immortal mesura de la inspiració.

Nat l'any 1861.

H. G. WELLS

Em semblaria excessiu compartir l'opinió dels qui el judiquen més americà que no anglès i diuen que entre un món apagat i un món monstruós, és l'home que vol coordinar les possibilitats futures.

M'inclino a creure que al besllumeig futur d'algunes de les seves obres meravelloses — tan diferents de les fantasies de Jules Verne! — són superiors les seves novel·les realistes en les quals es perpetua la sensació de continuació de la vida ordinària que dona la lectura dels escriptors anglesos. No altra cosa vol dir la moderació, la coratgia davant de la realitat i la minuciositat narrativa de pàgines com les de *L'amor i el senyor Lewishan*.

En pàgines com aquestes, sense recórrer a l'element passional de Hardy o a l'element religiós de Humphry Ward, o a l'enjogaçament infinit i grotesc de Chesterton o a l'atracció del misteri tan

volgut dels escriptors anglesos, es revela amb plena naturalitat el narrador artista.

La posició de Wells en les seves obres meravelloses és la del crític. Tant en el sentit de reformador contra la rutina perturbadora, com en el d'adaptador de les institucions tradicionals a finalitats justes.

És l'home que no s'accontenta de les necessitats del moment i cerca l'expansió de les facultats intel·lectuals desvetlladores de noves necessitats. És l'home creador de la *nova realitat de tot el que és possible* en constant reacció contra les timideses.

Aquest mateix sentit que anima les novel·les meravelloses de Wells (culminant, per exemple, en *La illa del Dr. Moreau*; *Quan el dormilega es desvetlli* i *La màquina per explotar el temps*), es comunica també a les novel·les d'aventures i de caràcter, com la *Història del senyor Polly*, en les quals combat l'error sentimental i les absurditats del conformisme de la vida planera per obrir sempre més amples camins a la intel·ligència amb l'agilitat endevinadora que el fa divers i total.

La seva motivació intel·ligent l'ha dut aquests darrers temps a la generositat cordial de la seva visió de l'Europa després de la guerra i de la novel·la *El senyor Brillling comença a veure-hi clar*, en la qual la intel·ligència venç definitivament l'odi i les limitacions de l'odi.

Nat el 25 de setembre de 1866.

Pot consultar-se el llibre de Firmin Roz *Le roman anglais contemporain*.

RESUM D'ASTRONOMIA

PER

E. FONTSERÈ

Un volum il·lustrat..... 35 cènts.

És una meravellosa i clara síntesi de la ciència astronòmica. Els entesos i els profans l'apreciaràn de la mateixa manera, i hi trobaràn diversos motius d'interès científic i metodològic.

(*La Veu de Catalunya*)

E. FONTSERÈ

Prof. a la Facultat de Ciències

JOÀN PALAU VERA

RESUM DE GEOGRAFIA D'EUROPA

Un volum..... 35 cènts.

RESUM DE GEOGRAFIA D'AMÈRICA

Un volum..... 35 cènts.

L'autoritat d'En Palau i la que ha adquirit ja amb el temps que porta de publicació la biblioteca MINERVA, excusen l'alabança a aquest volum sobre Amèrica, digne paríol del dedicat a Europa. (*Diari de Sabadell*)

JOÀN PALAU VERA

Llic. en Filosofia i Lletres

UNA VISITA AL MUSEU DE BARCELONA

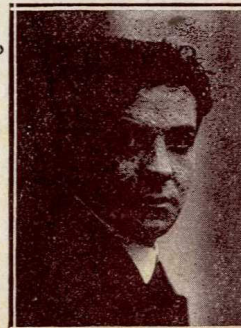
PER

JOAQUIM FOLCH I TORRES

Un volum..... 35 cènts.

...Té no sols la valor concreta de constituir una bella guia espiritual de gran eficàcia, sinó la de constituir una concreció de la història de l'Art a través dels segles.

(*La Veu de Mallorca*)

JOAQUIM FOLCH I TORRES
Bibliotecari del Museu